

Rapport

Meer betrokkenheid bij provincie buiten Randstad

Binnenlands Bestuur

30 januari 2023

Opinieonderzoek naar vertrouwen in de provincie i.h.k. de Provinciale Statenverkiezingen 2023

1 Meer betrokkenheid bij provincie buiten de Randstad

Medio maart 2023 vinden de verkiezingen voor de Provinciale Staten plaats. In de aanloop naar deze verkiezingen voerde I&O Research in opdracht van Binnenlands Bestuur twee onderzoeken uit. De focus van deze onderzoeken zijn niet electoraal van aard, maar hebben betrekking op hoe Nederlanders het bestuur van hun provincie ervaren en wat zij verlangen van deze bestuurslaag.

Opkomstintentie en vertrouwen in provincie gaan hand in hand

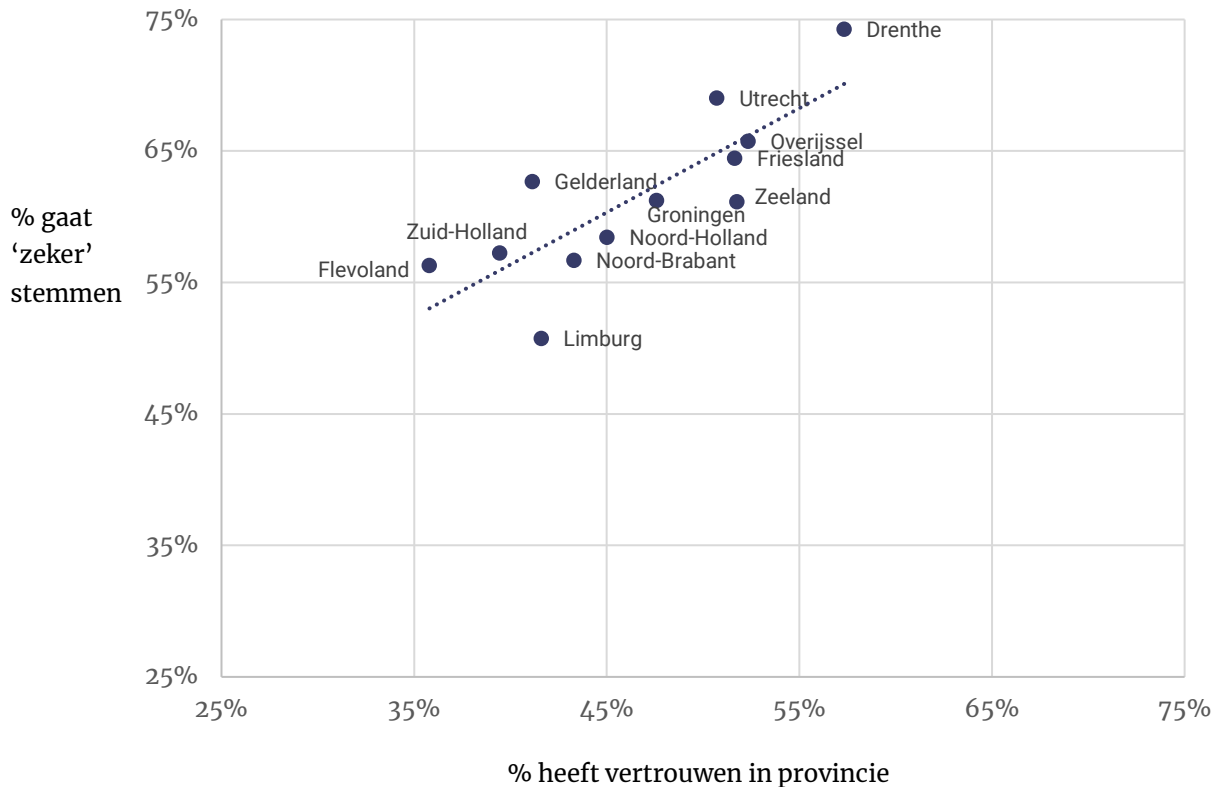
Bijna de helft (45%) van de Nederlanders heeft vertrouwen in de provincie als bestuurslaag. Dat is duidelijk meer dan het deel dat vertrouwen heeft in de overheid (36%), maar minder dan de eigen gemeente (60%).

Zes op tien (60%) Nederlanders geven aan 'zeker' te gaan stemmen bij de aankomende verkiezingen. Dit kan een lichte overschatting zijn omdat doorgaans circa de helft van Nederlanders komt opdagen bij Provinciale verkiezingen. Wel zien we dat provincies met een hoge opkomstintentie vier jaar geleden ook een relatief hoge opkomst kenden.

In provincies waarin een groot deel van de bevolking vertrouwen heeft in de provincie als bestuurslaag geeft een groter deel aan 'zeker' te gaan stemmen bij de verkiezingen. Opvallend is dat het vooral niet-Randstedelijke provincies zijn waarin het vertrouwen en de stemintentie hoog is. Utrecht lijkt een uitzondering op deze regel.

Figuur 0.1: Matrix met op x-as % met vertrouwen in provincie en op y-as % dat 'zeker' van plan is om te stemmen bij de PS-verkiezingen

Basis: gehele steekproef (n=2.486)

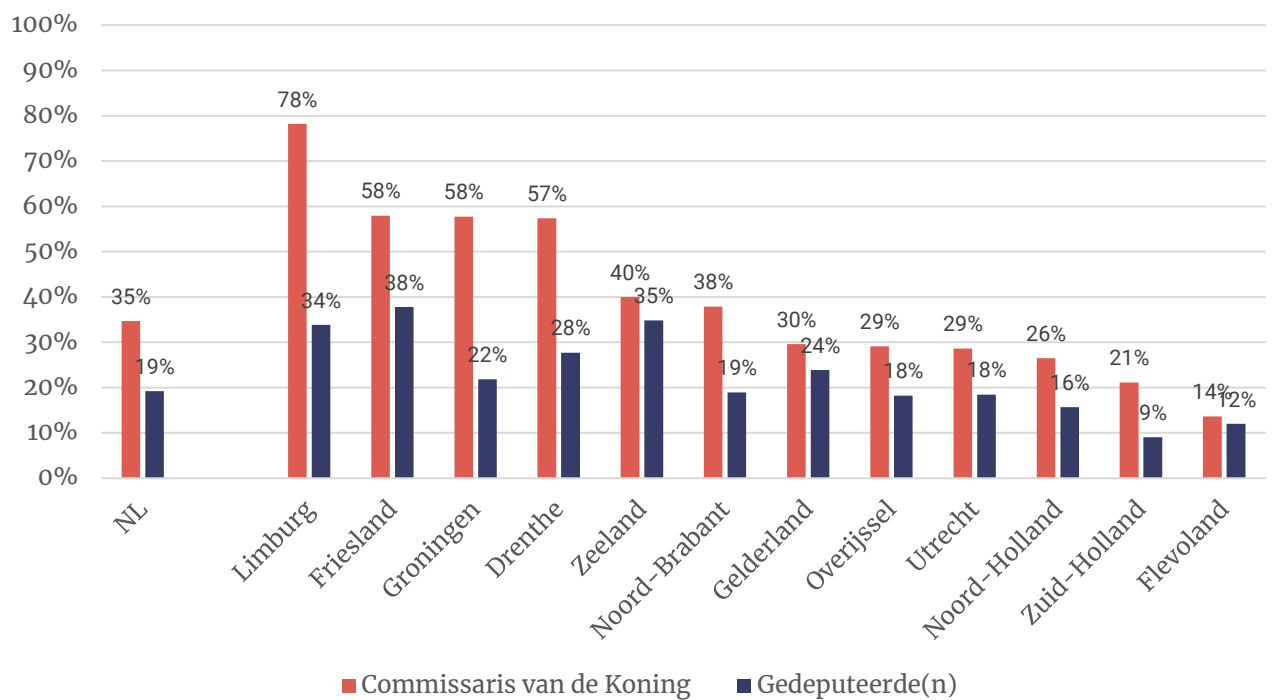
Buiten de Randstad genieten gedeputeerden en Commissaris van de Koning meer bekendheid
 Als we Nederlanders vragen of zij een (of meerdere) gedeputeerde(n) en de Commissaris van de Koning kennen zien we opnieuw grote verschillen tussen de Randstedelijke provincies (Noord-Holland, Zuid-Holland, Flevoland en hier ook Utrecht) en de andere provincies.

In Limburg geven vier op vijf aan de Commissaris te kennen. Meer dan de helft kan zelfs zijn naam (Emile Roemer) noemen. Ook in Friesland, Groningen en Drenthe geeft de meerderheid aan de Commissaris te kennen al kan de meerderheid deze bestuurder niet bij naam noemen. Ook gedeputeerden genieten bovengemiddeld veel bekendheid in deze vier provincies. Dat geldt ook voor Zeeland en Gelderland.

Figuur 0.2: Bekendheid Commissaris van de Koning en gedeputeerden per provincie.

Antwoordopties 'Ja, ik hem/haar/iemand van naam' en 'Ja, ik ken hem/haar/iemand maar niet van naam' samengevoegd.

Basis: random helft steekproef (n=1.214)

Onderzoeksverantwoording

Dit onderzoek vond plaats van vrijdag 13 tot en met maandag 16 januari 2023. In totaal werkten 2.489 Nederlanders van 18 jaar of ouder mee aan dit onderzoek. Het grootste deel van de steekproef (n=2.240) is afkomstig het I&O Research Panel, 249 respondenten deden mee via PanelClix. Dit zijn allen Nederlanders met een niet-westerse migratieachtergrond.

Een deel van de vragen is aan de random helft van de steekproef voorgelegd (n=1.214). Als dit het geval is is dit boven de figuur vermeld.

De onderzoeksresultaten zijn gewogen op geslacht, leeftijd, regio, opleidingsniveau en stemgedrag bij de Tweede Kamerverkiezingen in maart 2021. De weging is uitgevoerd conform de richtlijnen van de Gouden Standaard. Hiermee is de steekproef representatief voor de kiesgerechtigde Nederlandse inwoners (18+), voor wat betreft deze achtergrondkenmerken.

2 Opvattingen en kennis Provinciale Staten en Eerste Kamer

2.1 Geen animo voor afschaffing Provinciale Staten of Eerste Kamer

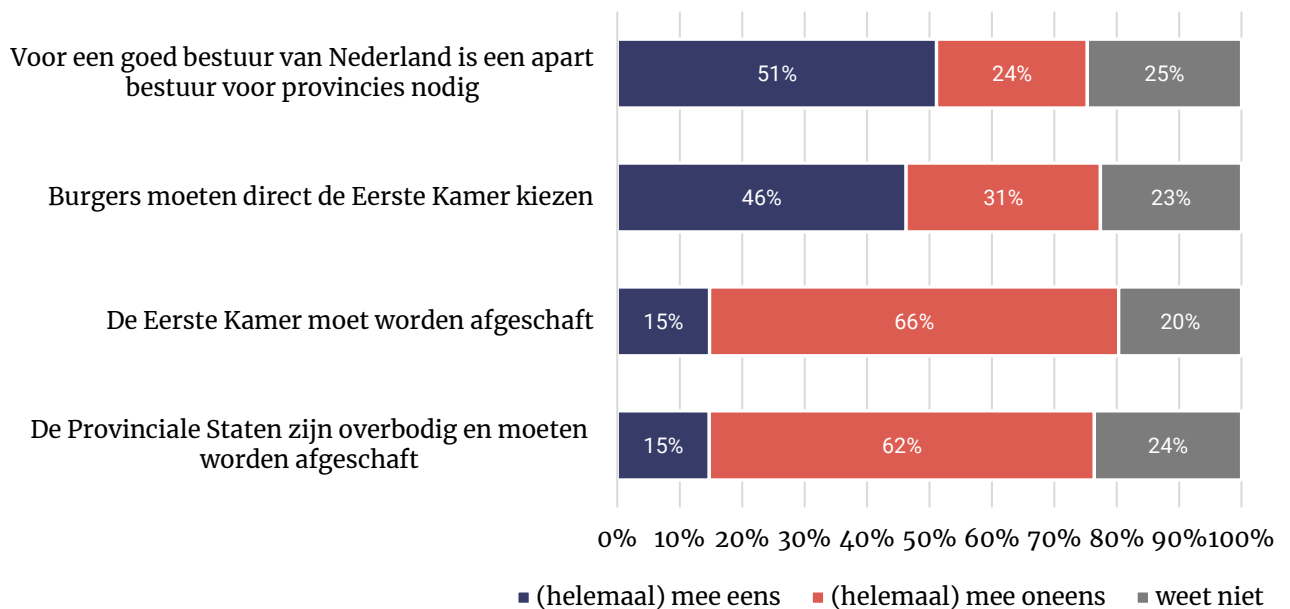
De helft (51%) van de Nederlanders vindt dat een apart bestuur voor provincies nodig is om Nederland goed te kunnen besturen. Vijftien procent is van mening dat de Provinciale Staten overbodig zijn en zodoende moeten worden afgeschaft.

Datzelfde percentage is voorstander van het afschaffen van de Eerste Kamer. Veel meer mensen (66%) zijn het hiermee oneens.

De enige staatsrechtelijke verandering voor deze bestuurslagen waar enige steun voor is is het direct verkiezen van Eerste Kamerleden. Bijna de helft (46%) kan zich vinden in deze hervorming, terwijl drie op tien (31%) tegen zijn.

Figuur 1.1: In hoeverre bent u het eens of oneens met de volgende stellingen?

Basis: gehele steekproef (n=2.486)

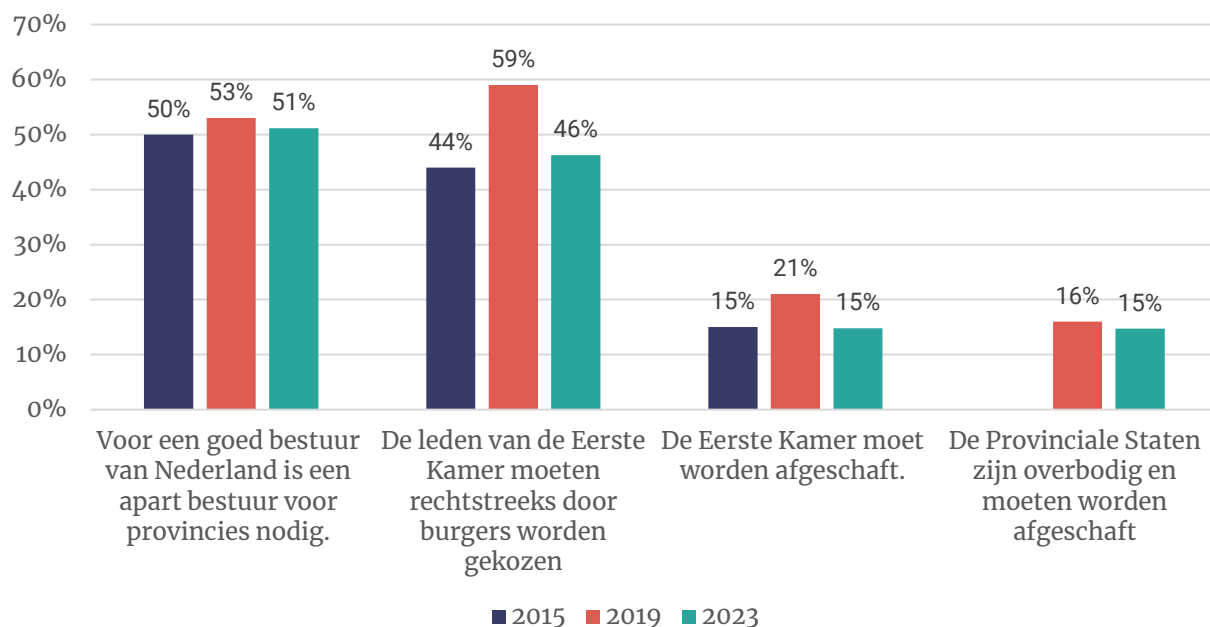
Minder steun voor direct verkozen Eerste Kamer dan vier jaar geleden

Vier jaar geleden pleitten zes op tien (59%) Nederlanders voor een direct verkozen Eerste Kamer. Een groot deel van die steun is verdampt waardoor het percentage voorstanders weer gelijk is aan 2015.

De uitkomsten van de andere stellingen verschillen nagenoeg gelijk aan de vorige meting, al is de steun voor de afschaffing van de Eerste Kamer licht afgenomen van 21 naar 15 procent.

Figuur 1.2: In hoeverre bent u het eens of oneens met de volgende stellingen?

Basis: gehele steekproef (n=2.486)

2.2 Hoe verder van de Randstad hoe bekender de Commissaris van de Koning

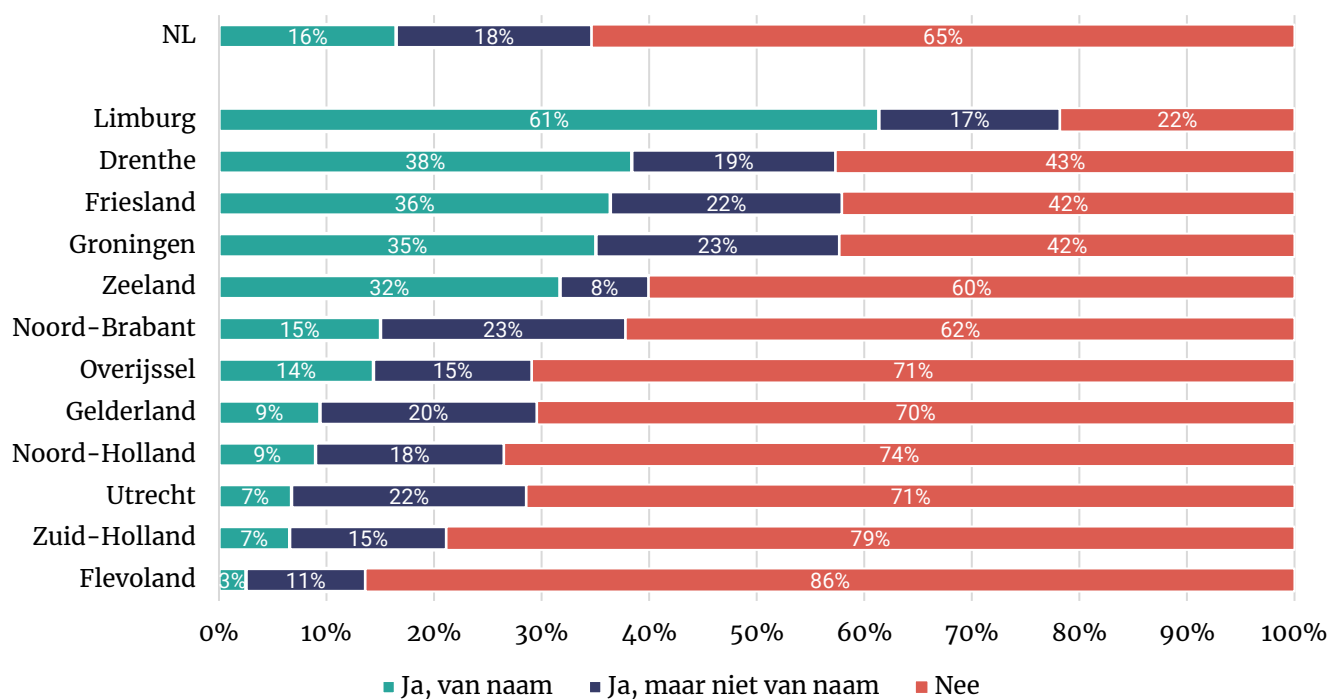
Een derde van de Nederlanders (34%) zegt te weten wie de Commissaris van de Koning is hun eigen provincie. De helft daarvan (16%) kan ook een naam noemen (doorgaans de juiste). Over het algemeen geldt dat Nederlanders in de Randstad totaal niet op de hoogte zijn van wie deze functie bekleedt. In Noord-Holland, Zuid-Holland, Flevoland, Utrecht en ook de niet-Randstedelijke provincies Gelderland en Overijssel geldt dit voor zeven op tien.

In Groningen, Friesland, Drenthe en Limburg weet de meerderheid dit wel. Vooral Emile Roemer, de Commissaris van de Koning in Limburg, is bekend. Zes op tien Limburgers geven aan de Commissaris bij naam te kunnen noemen. Bijna iedereen noemt inderdaad Roemer, een enkeling schrijft dat de naam van zijn voorganger (Theo Bovens) op.

Toen we dezelfde vraag vier jaar geleden voorlegden zei 24 procent de naam van de Commissaris te kennen. Dat aandeel is nu dus duidelijk gezakt.

Figuur 1.2: Kent u de Commissaris van de Koning van uw provincie? Kunt u zijn of haar naam noemen?

Basis: random helft steekproef (n=1.214)

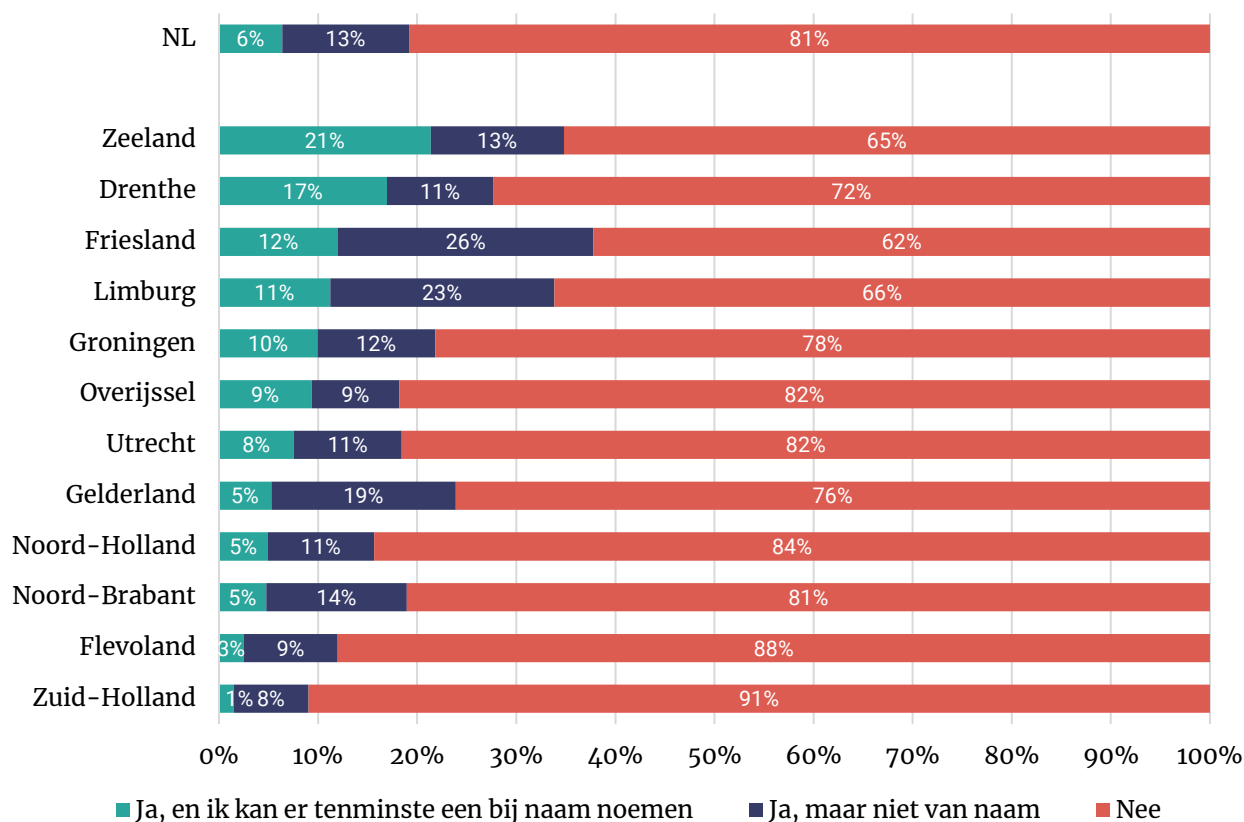

2.3 Ook gedeputeerden bekender buiten de Randstad

Een op drie (34%) Zeeuwen zegt een of meerdere gedeputeerden te kennen in Zeeland. Dat is ruim meer dan gemiddeld (19%). De bekendheid is het laagst in Zuid-Holland en Flevoland. Opnieuw blijkt dat Randstedeling minder goed op de hoogte zijn van de bewindslieden op provinciaal niveau.

Figuur 1.3: Kent u gedeputeerden van de Provinciale Staten van uw provincie? (Zeg maar de 'ministers' van de provincie)

Kunt een naam noemen van een gedeputeerde? Als u het niet precies weet, mag ook een gokje wagen (maar zoek het a.u.b. niet op.) Basis: random helft steekproef (n=1.214)

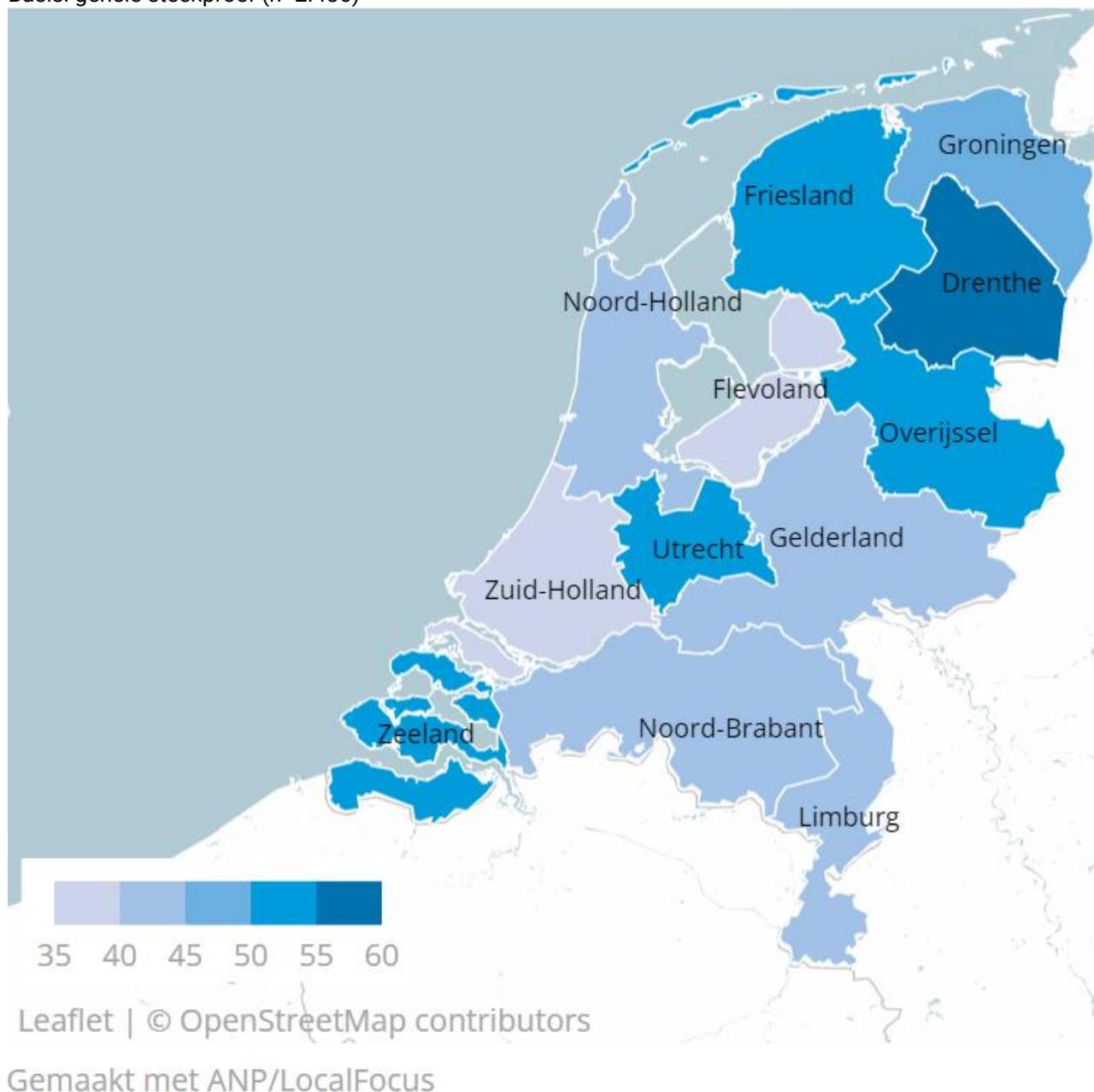

2.4 Vertrouwen in de provincie en andere bestuurslagen

We vroegen kiezers hoe veel vertrouwen zij hebben in vier bestuurslagen: de EU, de Nederlandse overheid, hun provincie en hun gemeente. Op onderstaande kaart is weergegeven welk deel van de inwoners van elke provincie aangeeft vertrouwen te hebben in de eigen provincie. Opvallend is dat het noorden en het noordoosten van het land relatief hoog scoren. In Drenthe (57%), Overijssel (52%), Friesland (52%) en Groningen (48%) heeft men meer vertrouwen dan gemiddeld (45%). Dat geldt ook voor Zeeland (52%) en Utrecht (51%).

Figuur 1.4: Hoe veel vertrouwen heeft u in uw provincie?

Basis: gehele steekproef (n=2.486)

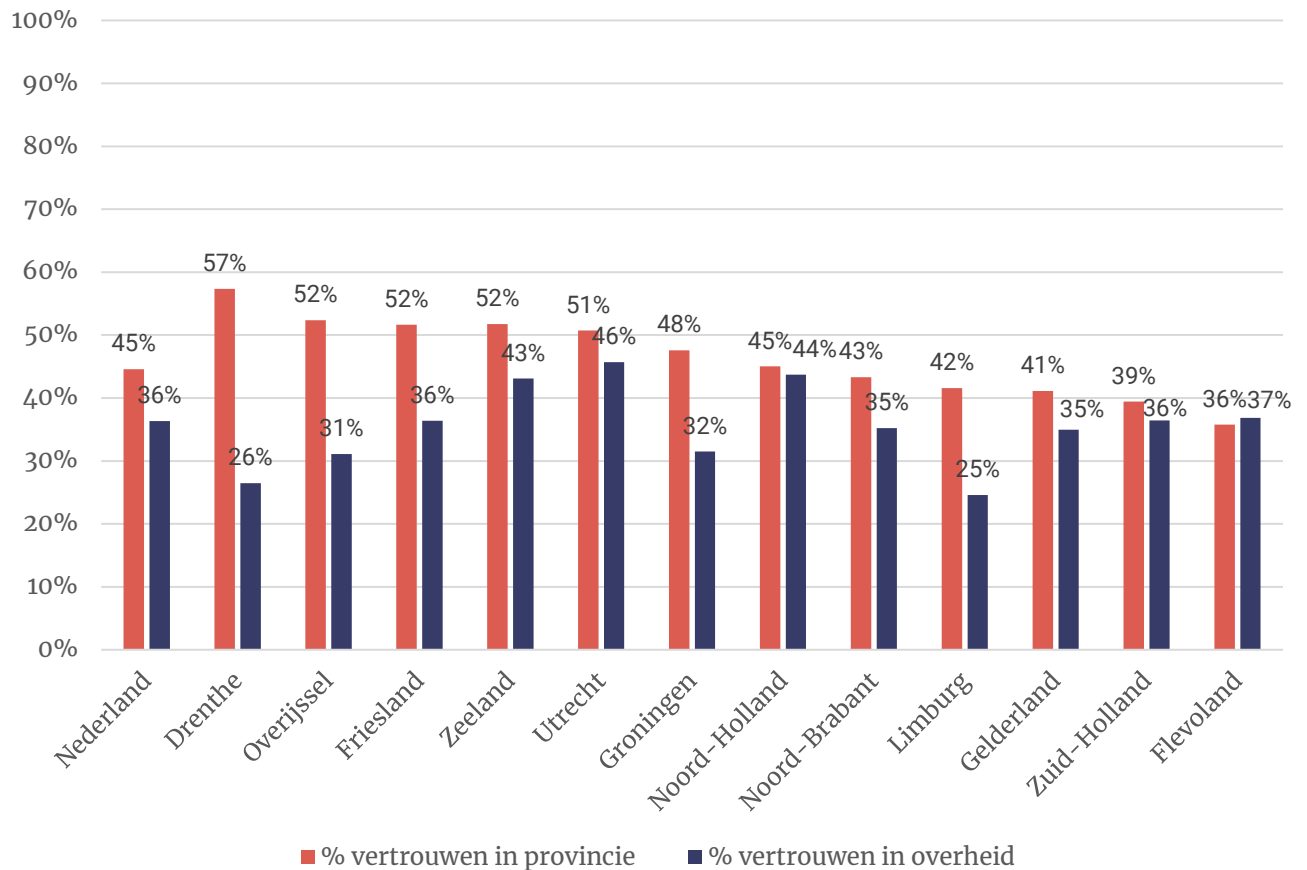
Vertrouwen in landelijke overheid en provincie gaan niet hand in hand

Het is niet zo dat vertrouwen in de eigen provincie hand in hand gaat met vertrouwen in de overheid. In het noorden en noordoosten, waar het vertrouwen in de provincie relatief hoog is, hebben mensen doorgaans (nog) minder vertrouwen in de landelijke overheid dan gemiddeld.

In de Randstelijke provincies (Noord- en Zuid-Holland, Utrecht en Flevoland) hebben inwoners ongeveer evenveel vertrouwen in de landelijke overheid als in eigen provincie. In de rest van Nederland heeft men meer vertrouwen in de provincie.

Figuur 1.5: Vertrouwen in Nederlandse overheid en eigen provincie

Basis: gehele steekproef (n=2.486)

Vertrouwen in alle bestuurslagen

Gemeenten kunnen op het vertrouwen van de meerderheid (60%) van de bevolking rekenen. Dit geldt niet voor de andere drie bestuurslagen. De provincie scoort wel hoger dan de Nederlandse overheid en de EU.

Tabel 2.4: Vertrouwen in vier bestuurslagen. Heel veel en tamelijk veel vertrouwen bij elkaar opgeteld.

Basis: gehele steekproef (n=2.486)

	Gemeente	Provincie	Overheid	EU
Nederland	60%	45%	36%	37%
Drenthe	59%	57%	26%	26%
Flevoland	48%	36%	37%	35%
Friesland	63%	52%	36%	36%
Gelderland	61%	41%	35%	42%
Groningen	58%	48%	32%	39%
Limburg	54%	42%	25%	29%
Noord-Brabant	60%	43%	35%	38%
Noord-Holland	59%	45%	44%	42%
Overijssel	67%	52%	31%	32%
Utrecht	64%	51%	46%	44%
Zeeland	60%	52%	43%	28%
Zuid-Holland	57%	39%	36%	35%

3 Onderzoeksverantwoording

Dit onderzoek vond plaats van vrijdag 13 tot en met maandag 16 januari 2023. In totaal werkten 2.489 Nederlanders van 18 jaar of ouder mee aan dit onderzoek.

Het grootste deel van de steekproef (n=2.240) is afkomstig het I&O Research Panel, 249 respondenten deden mee via PanelClix. Dit zijn allen Nederlanders met een niet-westerse migratieachtergrond.

Een deel van de vragen is aan de random helft van de steekproef voorgelegd (n=1.214). Als dit het geval is is dit boven de figuur vermeld.

Weging en marges

De onderzoeksresultaten zijn gewogen op geslacht, leeftijd, regio, opleidingsniveau en stemgedrag bij de Tweede Kamerverkiezingen in maart 2021. De weging is uitgevoerd conform de richtlijnen van de Gouden Standaard. Hiermee is de steekproef representatief voor de kiesgerechtigde Nederlandse inwoners (18+), voor wat betreft deze achtergrondkenmerken. Bij onderzoek is er sprake van een betrouwbaarheidsinterval en onnauwkeurigheidsmarges. In dit onderzoek gaan we uit van een betrouwbaarheid van 95 procent. Bij een steekproef van n=2.000 en een uitkomst van 50 procent is er sprake van een foutmarge van plus of min 2,2 procent.

I&O Research Panel

Het I&O Research Panel is geworven op basis van aselechte personen- en huishoudensteekproeven op traditionele manier (geen zelfaanmelding). Het I&O Research Panel werkt met een spaarprogramma, waarbij deelnemers punten sparen afhankelijk van de lengte en complexiteit van de vragenlijst. Deze punten kunnen later worden ingewisseld voor Bol.com-tegoed of een donatie aan een goed doel.

I&O Research

I&O Research is het grootste onderzoeksbureau voor overheid en non-profit (volgens de MarktOnderzoeksAssociatie, MOA, 2021). Het is onze missie bij te dragen aan beter onderbouwde keuzes van onze klanten, op basis van onderzoek en advies. Wij werken voor overheids- en non-profitorganisaties.

I&O Research heeft vestigingen in Amsterdam en Enschede.

I&O Research is lid van de MarktOnderzoeksAssociatie (MOA), maakt deel uit van de Research Keurmerk Groep en onderschrijft de internationale ICC/ESOMAR-gedragscode voor markt- en sociaalwetenschappelijk onderzoek. I&O Research is ISO 9001-, ISO 20252-, ISO 27001-, ISO 27701- en NEN-5710 gecertificeerd. Het online onderzoekspanel (I&O Research Panel) is ISO 20252-Annex A gecertificeerd. Dit is de norm voor online en offline access panels.

